

Bryssel den 10.2.2020
COM(2020) 38 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**om genomförandet av det europeiska energiprogrammet för återhämtning
och om Europeiska fonden för energieffektivitet**

{SWD(2020) 12 final}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av det europeiska energiprogrammet för återhämtning och om Europeiska fonden för energieffektivitet

En motståndskraftig infrastruktur är energiunionens ryggrad. Under 2018 togs viktiga sammanlänkningsprojekt i drift och det regionala samarbetet stärktes betydligt.

I det sammanhanget spelade det europeiska energiprogrammet för återhämtning en viktig roll för det ekonomiska stödet till större infrastrukturer av gemensamt intresse för att integrera el- och gasmarknaderna och stärka försörjningstryggheten.

I. FRAMSTEG I PROGRAMMETS GENOMFÖRANDE

Energiinfrastruktur och innovation är drivkrafterna bakom det europeiska energiprogrammet för återhämtning (nedan kallat *återhämtningsprogrammet*) och är fortfarande lika viktiga som de var 2009 när återhämtningsprogrammet inrättades.

I denna rapport anges, för varje del av återhämtningsprogrammet, vilka framsteg som gjorts i genomförandet av projekten med hjälp av Europeiska fonden för energieffektivitet (EEEF). Den är en uppföljning av den rapport som antogs 2018¹. Den omfattar genomförandet av projekten mellan den 31 augusti 2016 och den 31 december 2018 samt de utbetalningar som gjorts under denna period.

II. PROJEKTENS ÖVERGRIPANDE GENOMFÖRANDE

I slutet av december 2018 hade 43 (+6 jämfört med 2017) av 59 projekt slutförts och totalt 2 514 424 758 euro (efter det att betalningskrav på 196 099 270,83 euro dragits av) hade betalats ut till stödmottagarna (se bilaga).

Situationen för gas- och elinfrastrukturerna är att de flesta projekten har slutförts och två projekt pågår.

De projektansvariga för den havsbaserade vindkraftens integrering i elnätet gjorde betydande framsteg, medan de projektansvariga för det sista återstående projektet för avskiljning och lagring av koldioxid beslutade att upphöra med sitt finansiella stöd till projektet.

Kommissionen har valt att behålla sitt finansiella stöd till investerarna så länge det fortfarande står klart att ett slutligt investeringsbeslut är möjligt och projektet fortsätter att ge ett betydande värde för samhället.

1. GAS- OCH ELINFRASTRUKTUR

Genom återhämtningsprogrammets delprogram för infrastruktur har 44 projekt fått stöd inom tre stora verksamhetsområden (gassammanlänknings, omvända gasflöden och elektricitet).

Ett belopp på sammanlagt 2 267 574 462 euro har anslagits, varav 1 669 370 233 euro utbetalades till stödmottagarna före den 31 december 2018. Ett villkor för utbetalningarna är ett fast åtagande från stödmottagarna att genomföra projektet genom ett slutligt investeringsbeslut.

¹ Rapport från 2017 antagen den 5 mars 2018, COM(2018) 86 final.

1.1 Gjorda framsteg

Hittills har 38 (+3 jämfört med 2017) av de 44 infrastrukturprojekten slutförts, fyra projekt har avbrutits och två projekt pågår.

Inom elsektorn har alla tolv projekten (+2 jämfört med 2017) slutförts.

På området för gassammanlänknings har 13 (+1 jämfört med 2017) av 18 projekt slutförts, två fortsätter med ny tidsplan, och tre har avbrutits.

På området för omvända flöden och sammanlänknings i Central- och Östeuropa har 13 projekt slutförts, och ett projekt i Rumänien avbröts av kommissionen i september 2014.

Sedan återhämtningsprogrammets senaste genomföranderapport kan särskilt följande framsteg nämnas:

- Sammanlänknings Grekland–Bulgarien (IGB) är en viktig led för att transportera gas från den transadriatiska gasledningen (TAP) och grekisk kondenserad naturgas norrut och ett viktigt projekt för diversifiering av gasförsörjningen i den sydösteuropeiska regionen. Det är ett projekt av gemensamt intresse (PCI 6.8.1) och ett prioriterat projekt inom sammankopplingen av energinäten i Central- och Sydösteuropa (CESEC). Kommissionen har ända från början gett politiskt och ekonomiskt stöd till projektet. Projektet har fått 45 miljoner euro från det europeiska energiprogrammet för återhämtning och 39 miljoner euro från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Under 2018 gjordes ytterligare framsteg. Vid CESEC:s ministermöte i Sofia i juni undertecknades ett samförståndsavtal mellan Bulgarian Energy Holding och Europeiska investeringsbanken om ett lån till projektet. Projektet fick undantag från EU:s energilagstiftning, inklusive ett partiellt undantag från kommissionens regler om tredjepartstillträde i juli 2018. Kommissionen godkände också stödet som offentligt stöd och tillgången till bulgariska strukturfonder. Projektgenomförandet fortskrider väl, alla upphandlingsförfaranden har avslutats och anläggningsarbetet inleddes i slutet av maj 2019.
- I Republiken Cypern förbereder ministeriet för energi, handel, industri och turism för närvarande anläggningen av en mottagningsterminal för naturgas som kommer att bidra till att diversifiera den cypriotiska energimixen och bryta öns energiisolerings samt förbättra konkurrensen inom gaseldad kraftproduktion från oberoende producenter. Naturgas förväntas komma in på den cypriotiska marknaden senast 2021.

För närvarande är det tänkt att dessa två pågående projekt ska vara slutförda i slutet av 2021 respektive i slutet av 2022.

2. PROJEKT FÖR HAVSBASERAD VINDKRAFT

2.1 GJORDA FRAMSTEG

Delprogrammet för havsbaserad vindkraft består av nio projekt och har fått 565 miljoner euro i stöd inom följande två huvudsakliga verksamhetsområden:

- Storskalig provning, tillverkning och utplacering av innovativa turbiner och fundament till havs (sex projekt).
- Utveckling av modulbaserade lösningar för integrering av stora mängder vindkraft i elnätet (tre projekt).

Fyra av nio projekt är slutförda och två avbröts i förtid. 341 639 214 euro (efter avdrag för betalningskrav) betalades ut till projekten. De tre återstående projekten pågår.

2.2 GJORDA FRAMSTEG PER OMRÅDE

2.2.1 Framsteg med innovativa turbiner och anläggningar till havs

För Aberdeen Offshore Wind Farm inleddes driften av elva vindturbiner med världens största kapacitet i Vattenfalls havsbaserade vindkraftpark ”Aberdeen Bay” den 1 juli 2018. I september 2018 invigdes officiellt det europeiska centrumet för utbyggnad av havsbaserad vindkraft (Aberdeen Offshore Wind Farm). Den sista rapporteringen för projektet och den slutliga utbetalningen förväntas komma under tredje kvartalet 2019.

2.2.2 Framsteg i integrering av vindkraft i elnätet

Genomförandet av de två återstående projekten, Kriegers Flak och COBRACable, har i stort sett fortlöpt som väntat. När det gäller Kriegers Flak var den kommersiella driften planerad att inledas i slutet av september 2019. Trots förseningar och andra utmaningar som uppstod under projektet inledde stödmottagarna planeringen av idrifttagningen under andra halvan av juli 2019.

För COBRACable är installationen av omvandlarstationerna i Nederländerna och Danmark slutförd, medan installationen av mindre avsnitt av kabeln är försenad. Kabelinstallation och systemtestning förväntades vara slutförd under andra halvåret 2019. Den kommersiella driften bör inledas kort därefter, i slutet av 2019. Projektet COBRACable innefattar en studie som syftar till att identifiera och beskriva de viktiga konstruktionsfrågor som ska beaktas för att förbereda HVDC-länken COBRACable för framtida drift som en del av ett nät med flera anslutningspunkter. För denna uppgift har nya dokument lämnats in.

3. AVSKILJNING OCH LAGRING AV KOLDIOXID

Återhämtningsprogrammets delprogram bestod av sex projekt och en miljard euro i stöd för att demonstrera den fullständiga processen för avskiljning, transport och lagring av koldioxid.

Ett projekt (Compostilla i Spanien) har slutförts och lett till driftklara pilotanläggningar för avskiljning, transport och lagring av koldioxid. Fyra projekt har avbrutits i förtid på grund av de projektansvarigas beslut att inte investera, och ett projekt avslutades utan att vara klart. 387 211 547 euro (efter avdrag för betalningskrav på totalt 48 660 666,85 euro) betalades ut till dessa projekt.

III. EUROPEISKA FONDEN FÖR ENERGIEFFEKTIVITET (EEEF)

I december 2010 anslogs 146,3 miljoner euro från återhämtningsprogrammet till en finansieringsmekanism för hållbara energiprojekt². 125 miljoner euro användes som EU:s bidrag till Europeiska fonden för energieffektivitet (EEEF), som skapades i juli 2011 och som har uppnått en total volym på 265 miljoner euro³, med stöd från ett bidragsprogram för tekniskt bistånd med en budget på 20 miljoner euro och 1,3 miljoner euro för informationskampanjer.

EEEF ger skräddarsydd finansiering (både skuld- och kapitalinstrument) till projekt avseende energieffektivitet, förnybar energi och ren stadstrafik. Stödmottagarna är lokala eller regionala offentliga myndigheter eller privata enheter som agerar på deras vägnar.

1. GJORDA FRAMSTEG

2018 utökades fondportföljen med tre nya projekt.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1233/2010 av den 15 december 2010 om ändring av förordning (EG) nr 663/2009 om inrättande av ett program för hjälp till ekonomisk återhämtning genom finansiellt stöd från gemenskapen till projekt på energiområdet.

³ Kompletterande investeringar, utöver Europeiska kommissionens investeringar, har gjorts av Europeiska investeringsbanken (75 miljoner euro), Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) (60 miljoner euro) och Investment Manager Deutsche Bank (DB) (5 miljoner euro).

- Projektet CIMAC i Portugal består av en uppgradering av befintliga armaturer för gatubelysning från främst högtrycksnatriumlampor till den senaste generationens LED-lampor (EEEEF-investeringar på 12,1 miljoner euro, total projektbudget 16,6 miljoner euro). Projektet har sitt ursprung i EEEF:s program för tekniskt bistånd och är en av de största uppgraderingarna av gatubelysning i Portugal, där EEEF har varit avgörande för utveckling och finansiering.
- Projektet Illuminated Cities i Italien är inriktat på en portfölj av gatubelysningsprojekt som främst gynnar små och medelstora kommuner (EEEEF-investeringar på 16 miljoner euro, total projektbudget 20 miljoner euro).
- Smart Hospitals and Universities är ett annat projekt i Italien som stöder en portfölj av energieffektiviseringsprojekt inom hälso- och sjukvårdssektorn och utbildningssektorn (EEEEF-investeringar på 7 miljoner euro, total projektbudget 22 miljoner euro).

Från sin tillkomst och fram till den 31 december 2018 har EEEF ingått avtal med 16 projekt till ett värde av 170 miljoner euro, och även om detta belopp inte motsvarar det högsta möjliga utnyttjandet har fonden genererat uppskattningsvis 301,5 miljoner euro i slutliga investeringar.

På grundval av EEEF:s projektbedömningar och rapporteringsram för koldioxidekvivalenter och primärenergibesparingar fram till slutet av 2016 har EEEF:s investeringar gett besparingar på nästan 388 478 ton koldioxid och primärenergibesparingar⁴ på 794 124 MWh.

4 Kumulativa primärenergibesparingar redovisas endast för tekniska lösningar för energieffektivitet och ren stadstrafik. De inbegriper beräkningar från finansiellt avslut till lånets förfallodag, baserat på uppskattningar för projekt i anläggningsfasen och med mindre än ett års drift och faktiska data för projekt som har varit i drift i över ett år. Besparingarna avser total investeringsvolym för projektet (dvs. EEEF-investeringar och andra investeringar än EEEF-investeringar).

2. EEEF:s program för tekniskt bistånd

I november 2016 inrättade Europeiska fonden för energieffektivitet ett nytt program för tekniskt bistånd. Efter inrättandet av Europeiska kommissionens program för tekniskt bistånd, som förvaltas av EEEF, har fonden etablerat ett nytt verktyg för att stödja ambitiösa offentliga aktörer med finansiellt gångbara projekt för investeringar i hållbar energi. Dessa projekt ska inbegripa energieffektivitetssektorn, småskalig förnybar energi och/eller initiativ inom kollektivtrafik. EEEF stöder bidragsmottagare – regioner, kommuner, universitet, offentliga sjukhus och andra offentliga aktörer som är belägna i EU:s medlemsstater – genom att tillhandahålla konsulttjänster för de planerade investeringarna, exempelvis för att utföra genomförbarhetsstudier, energibesiktningar, juridiska tjänster och analyser av ekonomisk livskraft. EEEF:s program för tekniskt bistånd har tagit emot finansiering från Elena (europeiskt lokalt energistöd) inom ramen för EU-programmet Horisont 2020. Redan i december 2018 gavs stöd till fyra mottagare i Italien, Spanien och Litauen.

3. Huvudsakliga slutsatser och utsikter

EEEF har stegvis lyckats åstadkomma allt fler lönsamma investeringar och har efter sju år redan gett stöd till 18 mycket avancerade projekt (varav två har redan har betalats tillbaka med de intäkter som återinvesterats i fonden) inom olika teknikområden i åtta olika medlemsstater.

IV. ÖVERGRIPANDE SLUTSATSER

Återhämtningsprogrammet har gett goda resultat. Infrastrukturen för samtliga tolv elprojekt och merparten av gasprojekten har slutförts. Två gasprojekt pågår och förväntas bli klara under 2021 och 2022. Europeiska kommissionens strikta kontroll av projektens genomförande och övervakning har bidragit till att göra instrumentet effektivare.

De havsbaserade vindkraftsprojekten var mer komplexa än väntat, men projektansvariga och byggherrar lyckades hitta lösningar för att slutföra dem – ibland med förlängd löptid för avtalen. Under återhämtningsprogrammets tio år har det hjälpt till att förvärva teknisk kunskap och bidragit till utvecklingen av sammanlänkningsteknik för havsbaserad vindkraft.

Även om det finansiella stödet från återhämtningsprogrammet inte var tillräckligt för att förmå företag att genomföra demonstrationsprojekt för avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) i kommersiell skala, anser kommissionen fortfarande att CCS är viktigt för att minska koldioxidutsläppen (som den enda tillförlitliga tekniken för långsiktig lagring av koldioxid), för EU i allmänhet och för energi- och kolintensiva industrier i synnerhet.

EEEF har investerat i flera energieffektivitetsprojekt och kommer att fortsätta att utvidga sin portfölj och tillhandahålla finansieringslösningar och generera vinster för aktieägarna. EEEF fungerar även som en förebild för innovativa finansiella instrument genom att den investerar i kostnadseffektiva och välutvecklade hållbara energiprojekt som kan locka till sig privat kapital, samtidigt som de affärsmässiga förutsättningarna bakom dessa investeringar demonstreras och dokumenterade resultat uppnås som ökar trovärdigheten.